І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII Ч. 246. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ГРУДНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 27, 1961 No. 246. VOL. LXVIII.

АРМІЯ І ФЛЬОТА ПЛЯНУЮТЬ ЗМІНИ В КОМАНДУВАННІ

Вашингтон. — З достовірних джерел повідомляють, що в найближчому році мають відбутися великі зміни в командуванні армії і фльоти. Ці зміни відбудуться на найвищих становищах у ЗДА і за кордоном і можуть змінити теперішній склад Об'єднаних Шефів Штабу. 30-го вересня голова Об'єднаних Шефів Штабу ген. Лаймен Л. Лемніцер має закінчити дворічну каденцію на цьому пості. Це саме зробить і шеф штабу армії — генерал Джордж Г. Декер. Досі покищо не є відомо чи Президент наймене їх на нову дворічну каденцію. При кінці березня 1962-го року віце-шеф штабу армії Клайд Д. Еддельман має відійти на емеритуру. Генерал Брюс С. Кларк головний командант армії ЗДА в Европі в квітні має закінчити продовжений рік командування поза 60-ий рік життя, коли військовики мають переходити на емеритуру. Чотиризірковий генерал Чарлз Д. Палмер, який є заступником головного команданта в Европі, з лютому матиме 60 років, а в листопаді той сам вік осягне чотиризірковий генерал Джеймс Е. Мур, шеф штабу в союзній головній команді в Европі. Крім того 7 генерал - поручників дійдуть до віку 60 років. Не всі вони мусять залишити активну службу бо секретар армії зможе декого з них залишити при армії. Коли восени відійде на емеритуру генерал Лемніцер, то його місце голови шефа Об'єднаних Шефів Штабу правдоподібно займе адмірал — Джордж В. Андерсон, який є шефом морських операцій. Ця зміна потягне за собою дальші зміни в командуванні фльоти. Генерал - поручник Е. Дж. Вілер, який тепер працює в штабі Об'єднаних Шефів Штабу, закінчує свою каденцію, і на його місце має прийти хтось із віце - "адміралів. Передбачені й інші дальші зміни в командуванні фльоти. Крім того аж 9 генералів в 1962-му році дійдуть до 60-го року життя, в якому мали б переходити на емеритуру.

ЗДА „йдуть вперед і пробудилися" — твердить Кеннеді

Вашингтон. — Президент Кеннеді до оцінку свого майже річного урядування в Білому Домі в окремій книзі, яка має вийти друком в січні 1962-го року в Ню Йорку у видавництві Гарперс Бредерс, і яка має містити вибрані промови Президента в 1961-му році. В цій книзі буде і вступ під заголовком „Починається нова доба", який написав Кеннеді, та передмова відомого поета Карла Сандбурга. У вступі Президент написав: „Самі тільки сильні слова, в дійсності, ще не мають значення в політиці; вони мусять, головним чином в закордонній політиці, бути підтримані і сильною волею і сильною зброєю". Президент наводить слова зі своєї інавгураційної промови: „Зачинаймо!", і додає, що цю політику треба вести при неприхильних обставинах, бо і „вітер і прилив не завжди є з нами", і „наш напрям на бурхливому морі не завжди є ясний, але ми почали плисти, і хоч обрій є бурхливий, він є повний надії".

Летунство дістало дозвіл продукувати ракету „Титан III"

Вашингтон. — Уряд дозволив летунству продукувати сильну ракету „Титан III", яка буде користуватися комбінацією плинного і твердого пального та зможе підносити тягар коло 1 500 000 фунтів. Ця ракета зможе випустити в космічні простори тягар, що важитиме більше як 14 тонн. Представники уряду твердять, що „Титан III буде „тяговим конем" летунства, на якому воно зможе випускати вгору важкі тягарі в космічні простори. Сподіваються, що ця ракета зможе викинути вгору плянер із людиною, який плянує випустити летунство. Летунство хотіло б випустити плянер із людиною до літу довкола Землі, але досі воно мусіло обмежуватися до підкосмічних висот, з яких не є можливо попасти в орбіту.

Індекс цін зменшився в листопаді і виносив 128.3 відсотка

Вашингтон. — Статистичне бюро департаменту праці стверджує, що індекс цін на консумційні товари в місяці листопаді цього року зменшився на одну десяту відсотка і виносив 128.3 відсотка, це значить, що був на 28.3 відсотка більший в порівнянні з пересічними цінами 1947-1949 років. В порівнянні з листопадом 1960-го року індекс цін збільшився тільки на 0.7 відсотка, що є найменшим річним збільшенням від 1955-го року. В роках 1956-1960 індекс зростав принаймні на один відсоток, а деколи то і на два-три відсотки. Сподіваються, що в грудні цього року індекс цін ще більше зменшиться. Купівельна сила робітників збільшилася в листопаді на 1.5 відсотка, а в цілому році на 7 відсотків.

Американці відзначили Різдво Богослуженнями і гостинами

Ню Йорк. — Цьогорічне Різдво за новим календарем відзначили американці масовою присутністю в Богослуженнях в церквах та родинними гостинами й виміною традиційних різдвяних подарунків. В більших містах, як напр. в Ню Йорку, добродійні інституції влаштували прийняття для тих, що не мають власних родинних огнищ. Президент Кеннеді із родиною відзначав цьогорічне Різдво під знаком важкої недуги свого батька 73-річного колишнього амбасадора Джозефа Кеннеді, який недужає на частинний параліч, а крім того ще мусів перебути операцію, тому, що захворів на запалення. Лікарі ствердили, що ця операція вдалася, але з огляду на вік і іншу недугу пацієнта важко є передбачити дальший стан хворого. Президент відвідував хворого батька кожного дня. В день Різдва Президент із дружиною був на Службі Божій в шпитальній каплиці у Вест Палм Бічі і прийняв Найсвятіші Тайни. Його 29-річний брат Едвард Кеннеді служив до Служби Божої. Отець Юджін Серафін виголосив проповідь про Божий мир на землі. Під час трьох вільних днів на шляхах цієї країни і на вулицях її міст в автових катастрофах згинуло 504 особи. Це число може ще збільшитися, коли прийдуть вісті з усіх частин ЗДА. Крайова Рада Безпеки в Шикаго передбачала, що в автових катастрофах згине під час цих трьох днів 550 осіб. Перед самими святами бушували снігові в середніх стейтах, де впало снігу декуди кільканадцять цалів. Сніг дійшов в суботу до східних стейтів, і в Ню Йорку на саме Різдво було 5 цалів снігу при сонячній погоді.

ЗДА й Британія рішили відновити атомові спроби — переговори з СССР сумнівні

Гемілтон, Бермуда. — В оприлюдненому в минулу суботу 23 ц. м. офіційному комунікаті про дводенну конференцію президента Дж. Ф. Кеннеді і британського прем'єра Геролда Мекміллена сказано недвозначно, що після останньої серії совєтських ядрових детонацій, англоамериканські атомові держави, в першу чергу ЗДА, відновлять також такі спроби в атмосфері. Кеннеді буцім-то запропонував, щоб Британія віддала Америці для цієї цілі до розпорядження т. зв. Різдвяні острови на Тихому океані, але Мекміллен не погодився. З інших справ, що були обговорювані на Бермудській конференції, згадано в тому комунікаті про Берлінську кризу, Конго і відношення до Спільного Господарського Ринку. Обидва державні мужі погодились, щоб відновити в Москві дипломатичні контакти і щоб амбасадори Лювеллин Томпсон та Франк Робертс не тільки перевірили, чи існує база для переговорів, але й переводили по суті інформаційні розмови. Про хід цих розмов будуть негайно інформовані союзники ЗДА й Британії. Проте, совєтська преса вже устигла накинутися на ці наміри, прийнявши їх дуже холодно. Однаково „Ізвєстія", як „Правда", зміст пропозиції приписали Кремлем за „неприйнятні" заяви західних лідерів, накинулись на ЗДА і цілі НАТО, що вони „свідомо провокують" „давно назрілу своє правильну розв'язку", якою є — підписання миру з двома Німеччинами й „закінчення стану окупації в Західньому Берліні". Цю совєтську реакцію на тлі нових провокацій в Берліні, про які мова на іншому місці, західня преса інтерпретує як загострену совєтську тактику, яка ставить під знак запиту взагалі західньо-східню конференцію в справі Берліну.

Аргентинський президент конферував із президентом ЗДА

Палм Біч, Флорида. — 24-го грудня аргентинський президент Артуро Фрондізі відвідав президента Кеннеді, з яким конферував півтори години. Після конференції в окремому бюлетені ствердженно, що прийшло до „повного порозуміння" між обидвома президентами „в головних засадах". Згідно з заявою з Білого Дому президент Кеннеді здобув згоду аргентинського президента на те, щоб відбулася конференція закордонних міністрів Організації Американських Держав, на якій мають обговорювати кубинську проблему та комунізм на тому острові. Ця конференція відбудеться 22-го січня в Пунта дель Есте в Уругваї. Коли вирішували справу цієї конференції, то представник Аргентини голосував проти її відбуття. Кеннеді і Фрондізі конферували самі, присутній був тільки перекладач. Обговорювали також і економічні справи між Аргентиною і ЗДА. Конференція відбулася в приязній атмосфері.

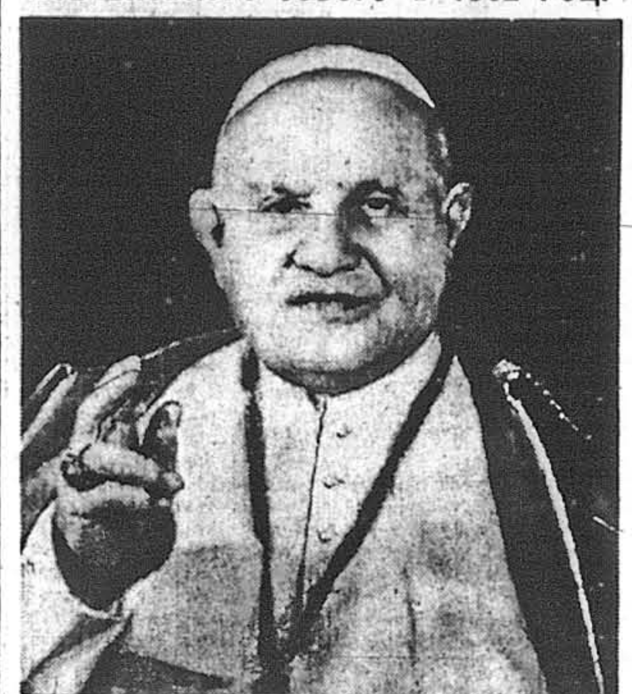
В Колюмбії 50 осіб вбитих від бомби, що вибухла під час Богослуження

В місцевості Вуга в Колюмбії під час різдвяного Богослуження якісь злочинці підкали були часову бомбу, яка вибухла в місці, куди проходила процесія, несучи статую Христа. 50 осіб було вбиті, а 110 поранені, з яких вже кілька померли. Уряд повідомив, що заарештовано десятки запідозрених осіб. Статую Дитятка Христа мали покласти до ясел, і саме тоді вибухла бомба на площі серед артилерійських бараків, пошкоджуючи теж сусідні будинки. Генерал Альберто Луїз Нова заявив, що злочинні елементи хотіли дістатися до військових інсталяцій. Теперішній режим в Колюмбії є від 1957-го року, але давніші непорозуміння деколи відновлюються між лібералами і консервативними, які 4 роки тому погодились були на той режим, що керує країною й досі.

Сл. п. Миколу Бутовича поховано в Бавнд Бруку

Бавнд Брук, Н. Дж. — Тут в церкві й опісля на цвинтарі Осередку Української Православної Церкви в ЗДА відбувся минулої суботи, 23-го грудня, похорон сл. п. Миколи Бутовича, видатного українського мистця - маляра й громадянина, що помер, після короткої але важкої недуги в четвер 21-го грудня. Похоронні обряди почались в похоронному заведенні Петра Яремі в Ню Йорку, де покійний лежав від п'ятниці, 22-го грудня, о. д-р В. Клодницький відправив панахиду а проф. Антін Малюца промовив з Покійного від імени Об'єднання Українських Мистців Америки. В суботу, після коротких відправ в похоронному заведенні, жалобна автокада вирушила до церкви і на цвинтар Осередку Української Православної Церкви в ЗДА в Бавнд Бруку, де похоронні відправи відслужив в сослуженні двох священиків архиєпископ Мстислав, приявнім, як особисто приятель Покійного, як видатного мистця і громадянина та й як особистого приятеля і ближчого земляка. В панахиді й опісля в похоронах взяло участь багато українських громадян, зокрема мистців.

ПАПА ПРОКЛЯМУВАВ СКЛИКАННЯ 21-го ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ В 1962 РОЦІ

Папа Іван XXIII уділяє апостольського благословення

Рим. — В понеділок дня 25 грудня ц.р., в перший день Різдва Папа Іван XXIII проголосив формально, що приготовлюваний уже довго двадцятьперший Вселенський Собор Католицької Церкви відбудеться в найближчому, значить, в 1962-му році. Проголошення це подане в спеціяльній буллі, що її Папа Іван XXIII підписав в Клементинській залі Ватикану. Пізніше в Різдвяній проповіді, виголошеній після уділення апостольського благословення "urbi et orbi", Папа висловив надію, що новий рік принесе кінець усім війнам, полагоду усіх конфліктів й об'єднання в братській і синівській любові до „Отця нашого, що є в небі". Проголошений Папою Вселенський Собор відбудеться уже другий раз із черги у Ватикані і тому теж його визначають, як Другий Ватиканський Собор. Перший був скликаний ще в 1869 році у Ватикані папою Пієм IX і перерваний в 1870 році внаслідок війни між Францією і Німеччиною. Перед проголошенням буллі про скликання Собору Папа Іван XXIII у промові до 29-ох кардиналів, що прийшли скласти Папі традиційні Різдвяні бажання, висловив переконання, що у цій „тривожній ситуації" ветаки запамир. Папа покликався при цьому на два важливі акти Ватикану — свою енцикліку „Матер ет Магістра" (Мати й учителька), де сформульована позиція Церкви щодо соціяльно - економічних проблем, і на Вселенський Собор, що має зійтись в 1962 році. Різдвяна Богослужба, відправлена Папою опівночі, була передавана через середньо-европейську телевізійну сітку.

У той сам час з ізраїльської сторони Єрусалиму перейшли на йорданську сторону 2.800 арабів-християн, прочан до віддаленого на 11 миль Вифлеєму. У цьому році вперше прибули організовані гурти прочан з різних африканських країн, як Гана, Нігерія, Ліберія і Камерун. Різдвяну Богослужбу в церкві св. Різдва відправив католицький патріярх Єрусалиму монсиньйор Альберто Горі. Під час Різдвяних свят прибули до Вифлеєму загалом коло 20 тисяч прочан. Газети підкреслюють, що від 1948 року не було ще такого приязного відношення між ізраїльською і арабсько - йорданською прикордонною сторожею, як у цьому році. Не було ніодного прикрого інциденту.

Катанґа висилає сенаторів до Леопольдвілю, але мир непевний

Елізабетвіль. — Катанґський президент Мойсе Чомбе заявив, що згідно з його договором з конголійським прем'єром Сирілем Адулою, що його зроблено в минулому тижні в Кітоні, катанґійські сенатори поїдуть до столиці Конга Леопольдвілю. Місія Об'єднаних Націй в Катанзі уможливить їм переїзд і запевнить безпеку. Катанґійські парляментаристи мають старатися за зміну конголійської конституції по лінії більших прав для провінцій, зокрема для Катанґи. Але, зрештою, існує небезпека, що згадане порозуміння в Кітоні буде розбите Мойсе Чомбе заявив, що те порозуміння мусить бути ратифіковане його парляментом Його уряд негайно засудив те порозуміння, як „накинене", а сам Чомбе закинув американському амбасадорові, що він втручався в переговори на некорисгь Катанґи. Водночас совєтський в.це - міністер закордонних справ, голова делегації СССР в ОН Валерієн Зорін закинув репрезентантові Об'єднаних Націй, Ральфові Банче, що був приявний в Кітоні під час отих переговорів між Чомбе й Адулею, що він діяв за інструкціями від американського уряду. Ральф Банче рішуче цьому заперечив та водночас заперечив начеб амбасадор ЗДА Едмунд Гуліон впливав на хід і зміст переговорів. Так само рішуче заперечив цьому Сиріль Адула, пред'явивши черкетку проєкту договору, підписаного Мойсе Чомбе, зладженого конголійським урядом перед конференцією в Кітоні. Якщо Мойсе Чомбе, який насправді контролює уряд і парлямент зірве угоду, зроблену в Кітоні в Конго прийде до нового заколоту. ОН рішили включити до свого війська 1.000 конголійських вояків. Цей крок викликав нову критику на адресу політики ОН в Конго.

В Італії згинуло 70 осіб в залізничній катастрофі

Рим. — Біля містечка Катанзаро в Італії, в провінції Калябрії, відірвався на гостровому закруті в минулу суботу 23-го грудня ц. р. задній вагон з маленького, тривагонового підміського потягу, і злетів із високого на 100 стіп кам'яного насипу вділ. У вагоні було коло 100 осіб. 70 осіб згинуло, а решта були менше або важче ранені. Між погиблими було 24 дітей. Всі пасажири були обвантажені різдвяними дарунками і покупками. Ця катастрофа вкрила жалобою Італію на Різдвяні свята. Припинала швидкості потягу на тому гострому закруті була 25 миль, — не вільно, чи машиніст не порушив того припису.

● Над столицею Турецчини Анкарою наступив у пасажирському літаку вибух в повітрі, при чому літак впав і розлетівшись на кусні, впав на землю. Згинули 29 осіб, 5 врятувались пораненими. Вибух стався в 2 хвилини після вистартування літака і мав всі познаки злочинного саботажу.

АМЕРИКА НЕ ЗАЛИШИТЬ БЕРЛІНУ — ЗАПЕВНЯЄ КЕННЕДІ

Берлін. — През. Кеннеді у спеціяльному Різдвяному звернені до мешканців Західнього Берліну запевнив їх, що „світильник свободи сіятиме блискуче ще довгі роки вперед", скріпивши цю заповідь заявою, що „ми є по вашому боці, як і раніш були — ми залишимось". Поруч із цією заповіддю, що американська військова залога в Західньому Берліні не думає залишати те місто. Президент ствердив, що „дійсний мир і дійсна добра воля є ще радше річчю мрій, як дійсністю". Проте він запевнив, що „поки існує між людьми щира добра воля, то ніякі мури їх не розділять і наше плянування до миру буде продовжуватись". Президент висловив своє спеціяльне співчуття тим берлінським родинам, що є розділені під час Різдва внаслідок здвигнення комуністами Берлінського муру ганьби. „Різдвяні світла у Західньому Берліні є сяйвом, що глибоко проникає в довколишню темряву. Ніякий мур не всилі того сяйва загасити. Знаймо, що цей світильник сяятиме блискуче ще довгі роки вперед... Для всіх нас, для самої свободи, переживаємо тепер час проби. Не потребую пригадувати вам у Берліні рішення Америки підтримувати вас і скріплювати у вашій свободі..." — Різдвяне звернення Президента до берлінців було передане їм у спеціяльній телевізійній програмі. У тій самій програмі промовляв до берлінців персональний представник през. Кеннеді в Західньому Берліні ген. Лушіюс Клей, який заявив, що американці у Берліні є горді, що можуть святкувати Різдво разом із берлінцями на доказ свого партнерства в обороні свободи. Західньо берлінський посадник Віллі Брандт негайно переслав президентові Кеннеді щиру подяку за те його звернення, що надзвичайно підбадьорило берлінців. Одночасно Різдвяне звернення канцлера Конрада Аденауера закликало до „відваги і рішучости в обороні свободи і справедливости". 85-літній канцлер натаврував атеїстичний комунізм, що намагається скрізь у світі використовувати місцеві труднощі для розпалювання пристрастей і війни. "Це пригнітливий, прикрий час, в якому живемо, — це доба, виповнена поспіхом, непевність і незгодою. Мир зламано в багатьох місцях і гола сила захопила в руки вікни. Індія силою заволікла колонію Гоа, Об'єднані Нації вжили зброю проти народу в Конго, а німці вбивали німців у поді224леному місті Берліні. Як далеко світ віддалився від миру!... Сімнадцять мільйонів німців живуть у велетенському концентраційному таборі, родини розірвані, Церквам заборонено нести поміч потребуючим. Не можу увидіти гіршого прикладу, як свобода й людські права потоптані..."

У Берліні знову загострились відносини — кард. Спелман відвідав залогу

Берлін. — Внаслідку двох поважних інцидентів в минулому тижні в Берліні знову загострилась атмосфера. В минулий четвер східньо - німецька поліція зажадала особистої довідки від Говарда Трайверса, високого американського урядовця в місії ЗДА в Західньому Берліні, який мав умовлену зустріч з полк. Покровським, діючим совєтським командантом у Східньому Берліні. Коли він відмовився леґітимуватись перед східньо - німецькими поліцiянтами, які заявили, що нічого не знають, наче б полк. Покровський чекав на нього, він вернувся до Західнього Берліну й відкликав відвідини у Покровського. Через день, в минулу суботу, комендант американського гарнізону ген. Альберт Вотсон їхав до названого совєтського команданта у товаристві двох цивільних урядовців, при чому один з них був перекладачем, і східньо - німецькі комуністи знову зажадали виказок від отих цивільних прибічників генерала. Авто генерала завернули назад до Західнього Берліну. Американський амбасадор Волтер Давлінґ передав совєтському амбасадорові Михайлові Первухінові гострий ноту протесту. Телефонічний протест зголосив ген. Вотсон. Вони обидва підкреслили, що ця східньо - німецька практика, толерована або й наказана большевиками, спричинить повне зірвання зв'язків між американськими представниками в Західньому Берліні та совєтською командатурою в Східньому. Східньо-німецька преса назвала „провокацією" приїзд кардинала Спелмана до Західнього Берліну, але він відправив Різдвяну Богослужбу для американського гарнізону того міста і тамошньої американської колонії. Кард. Спелман полетів військовим гелікоптером довкола міста й оглянув „мур ганьби", що простягається довжиною 98 миль. По західньому боці міста здвигнено високі ялинки зараз біля муру ганьби. В деяких пунктах східньо - німецькі поліцiянти обкидували ті ялинки камінням. По обох сторонах муру змобілізовано тисячі війська і поліції й поставлено в поготівля танки, з остраху, щоб маси озлоблених однаково західних, як східніх берлінців не кинулись зривати мур ганьби.

МЕКМІЛЛЕН ПОЇДЕ ДО АДЕНАУЕРА

Лондон. — Офіційно проголошено, що британський прем'єр Геролд Мекміллен відвідає разом з своїм міністром закордонних справ лордом Гюмом західньо - німецького канцлера Конрада Аденауера 9-го січня 1962 року. Ці відвідини були вже заплановані раніше, але не відбулись внаслідку недуги Аденауера. За коментарями преси, Мекміллен поінформує особисто Аденауера про хід і вислід Бермудської зустрічі з президентом Кеннеді та буде нараджуватись з Аденауером про Берлінську справу.

В АМЕРИЦІ

● Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер, 21-го грудня прибув із дружиною на зимові вакації до Палм Дезерт в Каліфорнії і заявив журналістам, що він не буде вести виборчої кампанії в користь колишнього віце - президента Ричарда М. Ніксона, який хоче кандидувати на губернатора Каліфорнії. Айзенгавер буде бачитися з Ніксоном, але не хоче, як мешканець іншого стейту, підтримувати активно свого віце-президента.

● Губернатор Ню Йорку Рокефеллер заявив на пресовій конференції перед Різдвом, що генеральний губернатор Нової Гвінеї П. Дж. Платтел наказав припинити пошукування за сином Рокефеллера, бо немає вже вісті, плавучи з перевернутого човна до берега. Голляндські вояки пошукували за тим, що знайти принаймні слід по 23-річнім студенті Рокефеллері.

● Міжамериканський банк позичив фірмі $27,110,000 на позичку Чілійській Республіці. Ця сума буде зужита на фармерські проєкти, наводнення і на поліпшення рибальства.

● Недавно президент Кеннеді закликав американців, щоб фізично вправляли на те, щоб були фізично і умово здорові. Представник харчової промисловості Чарлз Дж. Мортімер заявив, що американці, крім фізичних вправ, повинні також раціонально відживлятися. „Нашим обов'язком, як громадян ЗДА, є, заявляє Мортімер „їсти, але не переїдатися".

● Надходить час платення федеральних і стейтових податків, і кожне подружжя повинно знати те, що воно може робити одну спільну податкову заяву, або дві окремі заяви, залежно від того, як їм буде корисніше. Про це може поінформувати той, хто виповняє податкові заяви.

● Уряд Публічного Здоров'я висилає лікарську експедицію до однієї примітивної місцевості в Новій Гвінеї, що належить до Голляндії, щоб там студіювати хворобу, що має назву куру (воло). В тому районі живе 3,000 населення, однак з того пятнадцяту частину хвориє на хворобу, що має назву „воло". В деяких селах всі жінки хворіють на цю недугу. Мешканці цього району три роки тому мали лише контакт із цивілізованим світом.

У СВІТІ

● Делегат комуністичного Китаю на т. зв. Раді світового миру в Штокгольмі, що є комуністичною імпрезою, заявив, що хоч Пейпінг підтримує проєкт „загального і тотального роззброєння", проте з уваги на „американський імперіялізм" ці новопосталі держави повинні „мати змогу зброїтися, а „соціялістичні" країни — дозброюватися.

● З південно - в'єтнамського порту біля столиці Сайгону відплив до своєї бази в Японії американський американський літаконосець „Кор", який привіз на своєму чердаку 40 гелікоптерів і кілька легких літаків для південного В'єтнаму. Відплив того моторового велетня був сенсацією для тисячів цікавих автохтонів.

● Зріст злочинности в Англії спонукав поліційну централю Скотленд Ярд признати банковим сторожам і конвоїрам банкових транспортів право не тільки носити пальну зброю, але й стріляти до бандитів. За звичайним правом в Англії бандитські напади на банки відбуваються досі без стріляння. В 1961 році пограбовано в Англії на 39 мільйонів долярів.

● Комуно - мадярський уряд викинув з Будапешту альбанського амбасадора і його службовців. З Москви від'їхав вже раніше до дому альбанський посол, що його проводили на летовище тільки два урядові комуно - китайської амбасади.

● В Сирії трудно скласти новий уряд. Після того, як дармовні старався зробити це Саїд Газзі, президент Назам ель Кудзі доручив цю місію новому кандидатові консерватистові Маруфові Давахбі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Суперечки і спільна доля

Коли президент Дж. Ф. Кеннеді і британський прем'єр Геролд Мекміллен нараджувалися в четвер і п'ятницю минулого тижня на Бермудах, то вони, властиво, знаходилися в тій самій ситуації, в якій були і під час попередніх своїх 3-ох зустрічей впродовж 11 місяців, відколи Кеннеді перейняв урядування. Щоразу вони мали вирівнювати існуючі між ними розбіжності думок на деякі актуальні справи, але завжди стояли на твердому ґрунті спільної політичної спадщини і спільної долі. І ця спільна спадщина та спільна доля наче автоматично роблять маловажними, другорядними всі актуальні суперечки і імперативно накидають конечність єдиного фронту. Бо від цього залежить збереження їхніх країн, демократичного їх устрою, їх політичної і цивілізаційної ролі в цілому світі, ба, від їхньої повної згоди залежить і доля цілого вільного світу.

Актуальні суперечки стосувались таких справ, як тактика в справі Берліну у зв'язку з нехіттю де Голя взагалі до будь-яких переговорів з Москвою. Британія під натиском своєї соціялістичної лівиці, інтелектуальних кіл та торговельного світу рада була б якнайшвидше засісти за конференційний стіл з СССР, а ЗДА ніби не хочуть викликати враження, що без Франції це ніби буде повторення Ялти. ЗДА підтримували Об'єднані Нації в їх війні в Катанзі, Британія рішуче тій політиці ОН протиставилась. ЗДА засудили Індію в Об'єднаних Націях за самовільне збройне вирішення проблеми Гої, Британія мусить рахуватися з Індією, як — поруч Австралії й Канади — наймогутнішим членом Коммонвелту. Британія голосувала за допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй, а ЗДА вели кампанію за провалення совєтського в цій справі внеску. ЗДА схилялися до збройної інтервенції в Ляосі, Британія — в тому випадку разом з Францією — унеможливили це своєю опозицією в Південно - Азійському пакті (СЕАТО).

І напевно можна було б знайти ще інші справи, в яких між Америкою і Британією не було і нема ідилічної гармонії. Але поруч із цим — ці дві країни є єдиними у вільному світі, які мають атомову зброю. Вони — стрижінь оборонного бльоку НАТО. Їхня доля нерозривно зв'язана з Атлантійським обширом, який в добі ракет і джетів звузився до розмірів спільного подвір'ячка. ЗДА й Британія свідомі, що справа Німеччини й Берліну є справою війни чи миру не тільки на терені від Одри до Райну чи до Атлантійського океану, але й на ґльобальну скалю. Спільність життьових інтересів Америки і Британії така тісна, що Винстон Черчил пропагував навіть федераційне об'єднання їх. І ні один поважний та відповідальний політик в Англії та в Америці навіть не допускає думки про можливість розриву між цими країнами. Найбільші „невтралісти" в Англії, які поручають проголошення невтральности, хочуть тільки спекатися обов'язку на випадок війни прийти з допомогою Америці, але визнають, як „самозрозумілу" річ, що Америка „мусить" рятувати Британію, коли б її заатакували Совєти . . .

Ця ситуація завжди диктує американському й британському лідерам на кожній їхній конференції — відразу шукати в кожній спірній справі компромісової злагоди, відразу відмовлятися від упертої оборони своєї позиції. Таку впертість може дозволити собі президент Франції, яка — при своїх найбільших амбіціях — грає у світовій оркестрі тільки другу скрипку. Не може собі дозволити цього ані президент ЗДА, ані прем'єр Британії. Поруч із питанням совєтської загрози, найповажнішу справу становить нині назріваюча велика криза Об'єднаних Націй. Ніякі дві вільні країни, з суверенною думкою і суверенною волею, не можуть бути в усьому ідеально однозгідні. Але такі дві країни, як ЗДА й Британія, завжди — при епізодичних дисонансах — змагатимуть до однозгідности. Вони й зробили це на бермудській конференції.

Допомога потребуючим

Сезон Різдяних Свят і Нового Року — це пора усяких допомогових кампаній та акцій і збірок на різні добродійні цілі. Відбуваються ці кампанії та збірки здебільша під гаслом коляд, а переводять їх не тільки українські установи, які відають загальною громадською допомоговою ділянкою, але й окремі товариства та організації. Призначення усіх цих збірок — допомогти найбільш потребуючим скитальцям, що залишилися в Европі і живуть тільки на підтримку від добродійних установ, допомогти школам і шкільним дітям по менше заможних країнах світу, інвалідам українських армій, що під час визвольних змагань втратили здоров'я і працездатність, важко хворим культурним і науковим працівникам та ін.

Отже, цілей, що про них треба пам'ятати і на них переводити збірки, є багато, а ще більше є тих, що живуть у недостатках, а то й нужді, що потребують негайної допомоги. Усвідомлюючи такий стан, українська спільнота у вільному світі докладає всіх зусиль і заходів, щоб — при відсутності власної держави — допомогти найбільш потребуючим. Акцію в цьому напрямку ведуть і Злучений Українсько - Американський Допомоговий Комітет, і різні церковні католицьке і, православні та євангелицькі організації, і окремі товариства — Союз Українок, Об'єднання Комбатантів, Пласт, СУМА та інші молодечі організації. В загальному вся акція є успішною і більшість тих, що потребують підтримки, користає з організованої для них допомоги, надсиланої чи передаваної тим або іншим шляхом. Могла б ця акція бути ще успішнішою, якби окремі збірки й акції переводилося більш пляново та скоординовано. Але не все може бути ідеальне, навіть і в такій справі.

З другого боку, треба підкреслити жертвенність громадянства на різні добродійні цілі. Не зважаючи на деяку розпорошеність допомогових зусиль і заходів, українські іміґранти у ЗДА і в Канаді, в Австралії і в інших заможніших країнах світу не відмовляються від щедрих пожертв, а то й більших дотацій, відгукуючись майже завжди на заклик тієї чи іншої установи, на звернення збирачів. При тому треба ствердити, що дають радо і багато переважно не ті, найбільше забезпечені й заможні, але ті з невеликими заробітками, для яких доляр важить більше, як десятка чи й сотка долярів для заможного. І їх імена фіґурують найчастіше в списках жертводавців не однієї, а й кількох установ, які займаються збірковою акцією. І все ж таки дотеперішня жертвенність могла б бути ще видатніщою, якби в ряди жертводавців стали також ті, що досі стоять осторонь, і то не тільки від добродійних акцій, але й взагалі від громадського життя, не зважаючи на те, що живуть вони у справжніх достатках і добробуті, мають більші засоби і більші можливості.

Опроваджуючи святково Різдво Христове, зустрічаючи урочисто Новий Рік, українці у вільному світі не забудуть напевно згадати під час святкових оказій і тих, що потребують їхньої помічної руки, підтримки від своєї власної спільноти. І так само, як, дотримуючись стародавніх традицій, вони ставлять на своїх столах накриття для тих, що померли чи відсутні, вони не забудуть відкласти дещицю із своїх засобів для колядників, що прийдуть із збірковою скринькою, для представників ЗУАДК й інших установ, що завітають до них із збірковими листами. І треба сподіватися, що їхні пожертви будуть багатші й щедріші, як минулими роками. Це дасть не тільки радість з почуттям виконаного обов'язку, але й сповнить кожного свідомістю, що своїм святковим настроєм і щастям він поділився з тими, чиї свята були менше достатні, з тими, що не мали і не мають змоги їх взагалі святкувати.

ВИКОРИСТАЙМО СПРИЯТЛИВУ СИТУАЦІЮ

Переживаємо добу ліквідації колоніялізму, коли постають нові незалежні країни, переважно на африканському континенті. Більшість з них стоять на низькому рівні розвитку і не мають достатньо матеріяльних засобів та підготованих кадрів, щоб задовільно організувати державну адміністрацію й економіку. Тому Африка ще не один рік буде тереном конфліктів і змагань за впливи поміж вільним і комуністичним світами, а питання колоніялізму залишиться одною з основних проблем міжнародно-політичного життя.

Однак, у цих обставинах недовго большевики зможуть обдурювати світ і приховувати своє імперіялістичне єство. Хрущов увесь час настирливо закликає до знищення колоніялізму, щоб відвернути увагу від комуністичної колоніяльної імперії і червоного кріпацтва в СССР та його сателітах. Дух доби не дасть йому довго продовжувати таке жонґлерство. На форумі ОН чуємо щораз більше голосів, які звертають увагу на совєтський колоніялізм. Його обговорюється й засуджується на політичних конференціях і партійних з'їздах. Американські політики і журналісти щораз більше приділяють уваги питанню совєтського колоніялізму і пов'язаній з ним проблемі поневолених Москвою народів. І нікому не вдасться визбутися цієї проблеми голим ствердженням, що Україна, Грузія та ін. — історично - традиційні частини СССР, а не поневолені нації. Бо ті, що виступатимуть із таким твердженням, плистимуть проти течії, проти духа доби.

Політична еміґрація з поневолених Москвою країн повинна максимально використати цю сприятливу політичну коньюнктуру для національно - визвольних змагань. Зокрема ми, українці, повинні шукати допомоги серед прихильних до нас народів і політичних діячів, добиваючись, щоб проблему совєтського колоніялізму і поневолених націй було поставлено на форумі ОН, повинні форсувати її в колах Конґресу ЗДА і насвітлювати на пресових конференціях та у відповідних меморандумах.

Але все це мусимо ми робити скоординовано, за єдиним узгідненим пляном, в імені єдиного нашого державно - репрезентативного центру на чужині. Державний Центр на чужині не належить до УНДС чи УСП. Він, як речник нашої державности, належить до всіх національно - політичних чинників, і тому немає жадного пониження в тому, коли б українське політичне середовище, що не належить до УНРади, брало участь у спільних політичних акціях в імені Державного Центру.

Без ДЦ УНР можна було обходитися в період підпільної боротьби з поляками, але без нього не можна обійтися в сьогоднішніх умовах, бо наша теперішня боротьба — це доведення світові нашого передрішення, доведення окупації Батьківщини і справедливости наших самостійницьких постулятів. А це доведення повинно переводитися в імені ДЦ УНР — леґального речника нашої останньої державности і волі українського народу.

Тому ми вітаємо мудре рішення проводу ОУН(с) — повернутися до УНРади, щоб завдяки цьому найдоцільніше використати сили і можливості свого угрупування для зовнішньо - політичної праці в сприятливий момент.

Надіємося, що й інші націоналістичні угрупування виявлять зрозуміння і добру волю до співпраці з Державним Центром і до сконсолідованих політичних виступів. Сподіваємося конструктивної співпраці з ВО УНРади також УККА і КУК та всебічної допомоги йому, як загальнонаціональному політичному Центрові.

Ми віримо у високу державницьку свідомість жертводавців і членів - прихильників ДЦ УНР і надіємося, що вони оцінять ситуацію і поспішать зплатити свої пожертви у фонд УНРади, щоб цим дати можливість ВО УНРади якнайшвидше розпочати активну політичну діяльність відповідно до умов політичної коньюнктури.

Сподіваємося, що ввесь склад УНРади й обрані 5-ю сесією УНРади її керівні органи будуть гармонійно співпрацювати для найліпшого виконання обов'язку амбасадора поневоленої Батьківщини в цей відповідальний, а може й неповторно - догідний час, що оце надходить.

А. Ґудовський

Юрій Таркович

ЗАОЩАДЖЕННЯ В БАНКАХ

Комерційні банки в ЗДА недавно одержали дозвіл підвищити відсотки із заощаджень до 4%. Дотепер, власне до 1 січня 1962 року, вони могли платити тільки до 3%. Деякі банки в менших містах платили лише 2,5, а то навіть 2%. Комерційні банки добилися цього підвищення для того, щоб мати змогу конкурувати із т. зв. ощадно - позичковими банками, які платили від 4 до 4,5, а то навіть 4¾%, часто заохочуючи до зберігань ще й різними одноразовими подарунками. Для нашого читача буде цікавим той факт, що деякі українські банки в ЗДА також платили річно від 4 до 4,5% із заощаджень. Вистачить згадати „Тризуб" у Шикаґо і „Самопоміч".

Кожний, хто заощаджує гроші в банках ЗДА, мусить пам'ятати основний, найважливіший факт: більшість банків має т. зв. федеральне, тобто державне забезпечення заощаджень кожної особи в сумі до 10 000 долярів. Якщо банк з якихось причин збанкрутує, то в такому випадку держава повністю, але тільки до висоти 10 000 дол., ґарантує кожній особі цю суму. Не всі банки мають таку асекурацію, і коли банк без асекурації банкрутує, то можуть пропасти всі заощадження людини, яка доробилася їх важкою працею на протязі десятиліть.

ЗДА — це країна банків, малих і великих, і на перший погляд здавалося б, що в американській фінансовій системі банк не може збанкрутувати. Та на ділі це зовсім не так. Офіційна статистика показує, що кожного року банкрутують десятки, а то й сотки банків. Отже, є надзвичайно важливою справою, щоб банк, в якому ви заощаджуєте свою готівку, мав державне забезпечення. Є різного роду асекурації заощаджень в банках, але абсолютно певним є тільки асекурація державна, і кожен банк, який цю асекурацію має, про це завжди повідомляє передусім відбиткою круглої печатки Федерального Бюра Асекурації Заощаджень, як це робить, наприклад „Тризуб" - „Трейдент" в Шикаґо.

Дехто думає, що пересічний американець доволі легкодушно поводиться із своїми ґрішми, має борги і не старається заощаджувати. Статистика показує, що такий погляд зовсім невірний. В ЗДА під сучасну пору є понад 110 мільйонів осіб, які мають конта у різного роду банках. На 185 мільйонів населення ЗДА це дуже велика кількість, хоча не мало є людей і родин, які мають по декілька конт у різних банках, бо ж в одному банку, як сказано, держава асекурує заощадження кожної особи тільки до висоти 10 000 долярів.

В комерційних банках поодинокі, часто дуже дрібні заощадження становлять суму 82 мільярди долярів. В цю суму, звичайно, не входять грубі мільярди долярів, що їх мають у цих банках великі американські підприємства. 82 мільярди — це гроші лише поодиноких громадян, що вкладають їх із метою заощадження.

Іншого роду банки, т. зв. ощадно - позичкові, тримають у своїх касах 78 мільярдів долярів заощаджень поодиноких людей, а ще іншого роду банки, т. зв. Мючуел Сейвінґс Бенкс, — мають 36 мільярдів долярів. В цілому в банках Америки зберігається майже 200 мільярдів долярів різного роду заощаджень. Це навіть для ЗДА величезна сума, і мабуть населення всього світу не має стільки заощаджених грошей, як населення ЗДА.

Крім згаданих сум, американці мають різного роду акції і цінні папери на суму десятків мільярдів долярів. Тепер у ЗДА є понад 15 мільйонів різного роду акціонерів. Переважно це робітники, службовці, вдови, бо ж, зрозуміло, що в З'єдинених Державах Америки немає 15 мільйонів мільйонерів. Ясно, що крім цього всього абсолютна більшість американських родин має життьові забезпечення, асекурації на випадок смерти, тощо. Отже фінансова ситуація населення ЗДА випадає зовсім непогано, і видно, що й далі пересічний американець має повне довір'я до доляра.

2,220 дол. — це пересічна висота американських забезпеченевих грамот;
738 дол. — це пересічна висота грамот, виданих УНСоюзом.
ЧОМУ Ваше забезпечення таке низьке? Ваші потреби не менші від потреб пересічного американця.

РОЗГОЛОС У ВІЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Небувалий розголос, що супроводив свого часу виліт астронавта Алана Шепарда у міжпланетні висоти, нагадав нам одну з найважчих проблем уряду у вільному суспільстві, з якими йому доводиться мати діло. У випадку невдачі з вилетом Шепарда, цілий світ знав би про це протягом кількох годин, бо присутніх при тій операції було понад 500 журналістів, включаючи фотографів та кінооператорів.

Справді, невдачу важко було б приховати.

У Совєтському Союзі, звичайно, мають змогу зберегти абсолютно в секреті всі спроби вислати людину в простір. Якщо й були там такі невдачі — а є відомості, що таких невдач було кілька — то їх дбайливо засекречували. Тож совєтський уряд може уникнути неприємного розголосу і відповідальности за невдачу. Експерименти розголошують там тільки тоді, коли вони були успішні. Як висловився один спостерігач, — розповідають тільки про щасливий кінець.

Цієї секретности большевики досягають звичайно тим, що заперечують те, що зветься „правом людей знати", а також правом людей мати вільну пресу. У З'єдинених Державах такої заборони не існує, за винятком спеціяльно важливих випадків, коли розголошення інформацій про дії уряду може загрожувати безпеці.

Тепер відбуваються довгі дебати про те, де мусить бути межа поміж правом уряду не розголошувати деякі інформації і правом преси знати про дії уряду, як було у випадку з повідомленнями про невдалу інвазію на Кубу. Це недавно було темою дискусії Президента з видавцями ґазет. Президент Кеннеді обороняв право преси розголошувати заходи уряду, але закликав також до самодисципліни, закликав не писати про те, що може пошкодити безпеці.

Нема сумніву, що цензура в СССР дає большевикам перевагу в їх пропаґанді. Але також нема сумніву, що у вільному суспільстві, як наше — бо у нас нема такої цензури — це до деякої міри шкодить нашій пропаґанді і нашій безпеці. Ми також могли б запровадити сувору цензуру і відмовити людям у їхніх правах знати все. Але це абсолютно неможливо, якщо ми хочемо зберегти нашу країну демократичною.

Одним з найважливіших прав американців є право знати якнайбільше, розуміти завдання нашої національної безпеки і бути свідомими всього того, що наш уряд робить, не тільки тоді, коли його заходи успішні, а й тоді, коли вони невдалі.

Американська Рада

ЛИСТ

(Із нової збірки „Чорні акації")

У сонячних плямах
Різдво відпливає
На кризі йорданських рік.

Тремтячі новини
На крильцях пом'ятих
Нового метелика.

Я знаю: далеко
Сонця м'якушу
Дробиш ласкавим пташкам.

Ступаєш княжною:
Рубців твого плаття
Тримаються донька і син.

Рано навколішках
Щаслива за буденъ,
Між лиця, теплі зі сну.

Собі ж покладаєш
Картину під давній
Хрещатий рушник.

ВІРА ВОВК

Паризький „Ле Монд" про церкву та націоналізм в СССР

Минулого місяця у французькому щоденнику „Ле Монд" („Світ"), що є напівофіціозом французького уряду, в трьох числах надруковано репортажі Філіпа Бена, присвячені життю в СССР, де Філіп Бен подорожував впродовж місяця по різних республіках, в тому числі й по Україні. Найцікавіші спостереження цього видатного французького журналіста надруковані в „Ле Монд" під заголовком „СССР, націоналізм і пережитки релігійних почуттів".

У самій Львівській області, як повідомляє Філіп Бен, закрито останнім часом 200 православних церков, колишніх греко - католицьких. Він пояснює цю подію так:

„Ми були вражені велетенською кількістю молоді у греко - католицьких церквах. Ця молодь з надхненням співає релігійні пісні по-українському. У зв'язку з цим нам сказали: „Церква дозволяє цій молоді виявляти свої національні почуття". Багато з-поміж молоді в церквах — солдати, є навіть і комсомольці. Влада, — продовжує Ф. Бен, — чудово знає, що церква — це опора для націоналізму". Ось ніби у зв'язку з цим комуністи й почали нову антирелігійну кампанію.

Але одночасно французький мандрівник помітив в Україні й інше явище: на Харківщині люди за власні добровільно зібрані гроші відновлюють раніше закриті церкви. Він пише: „Подекуди відновлюються церкви, що були зачинені впродовж 40 років. У Харкові ми були в церкві, переповненій вірними"... Про відношення вірних до московської Православної Церкви Ф. Бен пише: „Деякі з людей дуже стримані в судженнях про релігійні „пережитки". Вони заявляють, що московська Православна Церква завжди підлягала державній контролі, деякі її священики й ченці працюють для таємної поліції". Та хоч це й так, — продовжує Ф. Бен, — постійний приплив селян і міщан у церкви та їхні щедрі пожертви на церкву йдуть супроти бажання влади, і це її турбує" . . .

Згадує французький журналіст про Україну і в другому місці свого репортажу. Всупереч настановам і заходам влади — в республіках СССР наростають націоналістичні почуття. Цитую дослівно:

„Один совєтський службовець, який від часу закінчення війни постійно працює в Ризі, висловив своє невдоволення такими словами: „Після економічної децентралізації латвійці перебрали владу в свої руки. Вони ненавидять росіян, дають їм найгірші квартири; вимагають, щоб ми вчили латвійську мову. Багато росіян залишають цю країну" . . .

Далі Філіп Бен повідомляє, що в Латвії — після візити Хрущова — відбулася неголосна „пурга" - чистка, в якій потерпіли латвійці: росіянам усе ґарантує закон. Під час чистки „полетіли" кілька латвійців - комуністів, обвинувачених в „буржуазному націоналізмі", а також групу студентів виключено з університету і відіслано в армію (студенти добивалися права носити шапки з відзнаками своїх студентських корпорацій, що нагадували про незалежну Латвію).

Особливо потужні антимосковські настрої помітив французький журналіст в Естонії. Також сильні вони і в Литві, зокрема у Вильні. Ф. Бен пише про Литву: „Там нам часто доводилося спостерігати, що в цій республіці, досить бідній, люди харчуються відносно краще, ніж по містах України. Нам казали: „Тут

(Закінчення на стор. 4-ій)

Д-р Кость Кисілевський

ГОВОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ШАШКЕВИЧЕВОЇ МОВИ

(Доповідь на Науковій конференції НТШ в Ню Йорку, виголошена 4 листопада 1961 р.)

(2)

Михайло Возняк у своїй статті „З фольклорних занять Маркіяна Шашкевича" (109 т. Записок НТШ, 140-155 стор., Львів, 1912) твердить, що зацікавлення Шашкевича народною творчістю було для нього школою, в якій учився живої мови. Він виписував собі з кількох збірників фольклору українські вірші народні і книжні, створені поетами-дяками, та додавав до них уваги й переклади на польську й німецьку мови українських слів, щоб їх краще запам'ятати.

Михайло Тершаковець підкреслює в розвідці „Шашкевичів переклад Королєдворської рукописи" (Записки НТШ, т. 14. Львів, 1905) вироблені мистецькі вислови Шашкевича на основі глибокої та пильної праці в ділянці народної словесности, зокрема його оригінальне народне словництво. В одній пісні гумористичного характеру є Шашкевичів запис: „Коло Крехова", що показує джерело Шашкевичевого діялектного терену.

На основі цих свідчень можемо напевно твердити, що Шашкевич працював над своєю мовою, беручи до неї найкращі народні слова із своїх найближчих околиць над Бугом, а також із околиць над горішнім Серетом, звідки походив його побратим Яків Головацький, добрий знавець живої мови різних говорів і діялектів, а пізніше навіть основоположник західноукраїнської діялектології. Саме він у своїй „Розправі о язиці южнорускім і єго нарічіях", виголошеній на З'їзді руских учених в 1848 р., подав коротку синтезу південно-західної групи нарічій, що в 30-их роках XIX ст. становили предмет нарад поетів „Руської Трійці". Вона показує погляди автора, які він голосив у своєму гуртку. Вони були вихідною точкою у вирішуванні форми нової літературної мови в Галичині, а саме фонетичного принципу в правописі за сербським реформатором Вуком Караджичем, з різними відхиленнями, та за тенденцією підійти якнайближче до загальноукраїнської літературної мови. Отже, Головацький підняв думку впровадити до літератури волинсько-подільське наріччя, що було близьке його рідному селу Чепелі над Серетом і мало прикмети, зближені до „українсько - переяславського наріччя Шевченка" та інших поетів з-над Дніпра. Він розрізняв три наріччя „руської мови" в Галичині і в Карпатах: 1) волинсько - подільське, від якого майже не різниться „українське, або, лучше сказавши, є то саме, що українське, лиш різномова єго. Оно найобширнійше із всіх нарічій южноруских, бо розлягає ся по цілій южній Руси, а Галичини ино окрайки зафатило. Се нарічіє має найлучше вироблені, найдосконалшії види (форми), оно всюди одностайно образоване, що є порукою за давноту єго образованя і доскональня, як то зауважив г-н (господин) Максимович". Між письменниками, що писали цим наріччям, Головацький вичислює, поруч Котляревського, „Основяненька", Артемовського, Гребінки, Метлинського (Могили), Костомарова (Галки), Шевченка, Забіли — також галицьких письменників, Шашкевича, Устияновича, Моха, Левицького (Йосифа). 2) Друге наріччя — то галицьке або наддністрянське, яким „із найновійших наших писателів також нікто не писав", хоть „оно Шашкевичеви, Мохови, Устияновичеви родиме; бо і на-щож би роздробляти без потреби один язик, котрий в складі дуже маленько розличає ся, лишень вимовою декотрих букв різнит ся, в чім одно правописаніє зарадити і до купи споїти може". До цього додає ще відомості про обшир і межі волинсько - подільського наріччя в Галичині. Отже, воно „займає в Галичині меншу половицю чортківского, около половини тернопільского, золочівского і жовківского обводів; говорят же ним около 300 тисяч народа в Галиції. В Росії (взявши в-одно всі незначні різноріччя малорускії) бесідує ним 10 370 000, разом з тотими буде 10 670 000, а тим самим є оно найобширнійше на южній Руси". (Стор. 246, „Руска письменність"). 3) Третє наріччя — то гірське, яким говорять „всі горяни від Попраду аж до вершин Бистриці і Тиси", крім „Гуцулів, котрі галицьким говорят із декотрими відмінами".

Як бачимо, Шашкевичеву мову Головацький означив як волинсько - подільське наріччя, найближче до „українського", а його головною особливістю вважав: „широкі самогласні а, я, повноголосія е, о, і повнє закінченє в 6. пад. єд. ч. жен. рода -ою, -ею; вставочне л, н, також у в словах: був, бувши і пр.".

Для порівняння наведемо ще тут особливості говірок цього району, що про них говорить найновіший дослідник українських говорів Ф. Жилко у своїй книжці: „Говори української мови", Київ, 1958. Отже, на його думку, подільська група говірок поширена на території Поділля, тобто приблизно на сході Тернопільської, в південній частині Хмельницької і Вінницької областей, у західних районах Київської, Черкаської і Кіровоградської областей, крім того, на півночі Миколаївської і в північно - західних районах Одеської областей. Північну межу цих говірок можна встановити приблизно по лінії Підволочиськ - Хмельницький — на північ від Вінниці. Західна їх межа проходить по річці Збруч (Смотрич — К. К.). При чому межа між подільськими і наддністрянськими говірками визначена досить густим пасмом ізоглос. Південно-західна межа тягнеться приблизно по ріці Дністер. (Стор. 106).

Подільські говірки мають деякі спільні риси з наддністрянськими, а разом з тим і з волинськими. (107 стор.). Фонема а після пом'якшених приголосних, як правило, зберігається. Наприклад: дьакуйу, зьать, жьаль, часто, шапка. Проте спостерігається перехід а в е (спорадично по окремих говірках.). Напр.: дьедько, але „в окремих випадках у ненаголошеному складі а з давнього ен (я) перейшло в і: девіть, десыть, одинацыть, двацыть... Тут: звуження о до у (укання), тверде р, тверде ц, напр. отец, хлопец; не завжди зберігається дзвінкість приголосних перед безголосими: звітти, бапка, солоткий, дьішка; в орудному відм. одн.: насіньом, збільом, житьом, клочом, -(г)чи, -(к)чи: помогчи, лягчи, пичи; в півн. частині говірок зберігається т: він ходит, носит, водит, вони роблят, сидьат, берут; майбутн. час: буду робити і в західн. частині: буду робив. У західноподільських говірках частка сьа зворотних дієслів відокремлюється і може стояти перед дієсловом: як ся доведе, щоб ся знало...

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Відзначення 70-ліття поселення українців в Канаді у Віндзорі, Онт.

Філія Українського Національного Об'єднання і Братні Організації УСГ, ОУК, МУНО у Віндзорі, Онт., 12 листопада 1961 р., в залі УНДому-УНО, відзначили 70-ліття поселення українців в Канаді, що датується від 7-го вересня 1891 року.

Доповідь „Огляд історії Північної Америки й кольонізація Канади" виголосив п. Михайло Яворський. Прелеґент використав доступні дотепер публікації і особисті споминизв'язки з першими українськими поселенцями - піонерами в Канаді. Перші родини, що прибули з Европи до Півн. Америки в 1607 році, була англійська секта „Пуритан" і поселилися там, де тепер є м. Джеймставн у Вірджінії. Літопис згадує, що першим українцем в ЗДА був Агапій Гончаренко, православний священик, український патріот - революціонер, який прибув до Бостону 1-го січня 1865 року. В Сан Франсіско був редактором часопису „Аляска Гералд".

До половини 19-го століття населення Східньої Канади зросло до тієї величини, що колоністи зажадали від Англії самоуправи. Британський уряд у Лондоні, бачачи, що в Канаді може прийти до гіршого, та щоб не повторилася історія із ЗДА з 1776 року, ухвалив для Канади статут, який увійшов в силу 1867 р., на підставі якого колоністи могли самі управляти країною, не розриваючи державних зв'язків з Англією. Канадійці щороку святкують 1-го липня як „Домініон оф Канада".

На сході Канади господарство розвинулося і добробут між колоністами процвітав, на західніх теренах не проявлявся найменший поступ, бо мала горстка тамошніх колоністів не мала можливости розвинути господарств із-за браку комунікації, а транспорт відбувався Великими Озерами вліті, а взимі собаками.

Першою фармерською оселею в Манітобі була околиця Портледж Ля Прері. В 1874 році Манітоба вже мала колоністів з Европи: німці, французи, шведи, угорці, данці й інші. До 1894 р. бажаними колоністами були із Західньої Европи, але не бажаними були із середущої, а навіть із Східньої Европи. Прикре поняття тоді мали про слов'янські народи, в тому і про українців, що вони, ті народи, некультурні, ледачі, повільні, без ініціятиви до піонерського життя. В 1894 році парлямент в Оттаві вирішив таки спроваджувати імігрантів середньо - европейських до Західньої Канади. Від тоді на велику скалю почали сюди іміґрувати і українські селяни.

Історія уважає за найдавніших і, правдоподібно, перших українців, що прибули до Канади на кораблі „Ореґон" 7-го вересня 1891 року до Монтреалю, Василя Єлиняка й Івана Пилипова, обидвох зі с. Небилова, пов. Калуш, Західня Україна. Вслід за ними в 1892 році прибули до Канади, з того самого села, ще 7 родин, а ними були: Василь Яців, Михайло Романюк, М. Єлиняк, Й. Пайш, Андрій Пайш, Дмитро Вижинович і Николай Тичковський. Всі вони поселилися, крім Василя Яцева, в околиці Лейді Вуд. 14-го лютого 1893 р. У Василя Яцева народився син Франко. Була це перша українська дитина, народжена в Канаді.

Отже цього року минуло вже 70 літ українського життя в Канаді. Без перебільшення можна сказати, що в початках свого поселення наші люди таки добре набідилися, але перебороли всі незгоди, а як трудолюбиві „сини землі", своєю невтомною працею піднесли добробут в новій батьківщині — Канаді. А треба пам'ятати, що їм треба було боротися з тяжким лісом, камінням, багнами. Не було тоді ще ніяких машин, як тепер, треба було схилятися, виривати великі пні, щоб могти було щось посіяти, а все треба було починати від початку. І от сталося чудо. Там, де колись були непроглядні ліси, мочари, каміння, неужитки, тепер оре трактор, буйно росте золота пшениця, по цементових дорогах пробігають автомобілі.

Треба ще одно пригадати з тих початкових іміґраційних років, коли то, попри свою піонерську тяжку працю, українські поселенці в Канаді були примушені ще вести боротьбу на полі релігійнім, політичнім, а навіть на культурно - освітнім, а передусім за школи, бо наші люди пильно дбали про освіту своїх дітей, як про це свідчить нам сучасність — участь українців в державно - політичному, культурно - освітньому і господарському житті Канади.

Наша друга іміграція до Канади, після першої світової війни, багато причинилася, зглядно допомогла поширити знання, розбудувати церковні чи національні організації. Створився Комітет Українців Канади (КУК), як одиноке представництво канадійських українців. Ця організація, — КУК, — багато допомогла прибулій до Канади вже третій українській іміграції, серед якої була інтеліґенція, яка доповнювала працю своїх попередників на культурно-освітньому, політичному, професійному і господарському житті Канади.

На закінчення своєї доповіді сказав п. Мих. Яворський, що українська спільнота у Канаді пройшла протягом 70 літ тяжкий піонерський шлях, щоб зайняти передові позиції з-посеред інших етнічних груп наших співгромадян. Відкриваються нові сторінки на дальші десятиріччя нашого життя. Далі будемо невтомно прямувати до більших творчих досягнень для добра і слави Канади і України.

Я. Христич

Свято молоді в Дітройті-Схід

Управа Українського Конгресового Комітету Америки, Відділ Дітройт - Схід, вписала ще одну вдалу імпрезу до книги своєї діяльности. Цією імпрезою було Свято Молоді, що відбулось в День Подяки в четвер 23 листопада 1961 р., в приміщенні Авдиторії Української Вищої Школи. Участь в програмі брали молодечі організації та приватні школи на терені Дітройту. Наші молоді і найменші одержали нагоду продемонструвати перед заповненою залею свої вроджені українські здібності, завершені дбайливою наукою і підготовкою.

Вечір цей присвячений був Шевченківським Роковинам, а весь дохід призначений на допомогу українським дітям в Европі.

Відкриваючи цей гарний вечір музики і танцю, голова Відділу, інж. В. Тустанівський, звернув особливу увагу на потребу плекання нашого культурного багатства між українською молоддю, бо тільки захопивши тих молодих людей красою нашої культури, ми зможемо вдержати їх на ціле життя при українській спільноті. Переведення програми вечора спочивало в руках інж. О. Захаркова.

Мистецьку частину програми започаткував ансамбль Юн... Бандуристок Осередку СУМА ім. П. Орлика, під мистецьким керівництвом Петра Потапенка, що виконав в'язанку народних і побутових пісень, зачинаючи свій виступ піснею до слів Т. Шевченка „Думи мої, думи мої...".

Далі слідувала спільна деклямація Гуртка Юначок Осередку СУМА ім. „Київ", що з чуттям віддали уривки з „Посланія" Т. Шевченка, яку підготовив п. Я. Яворівський.

Широкою була програма Музичного Інституту, з рамени якого виступали Уляна Варивода, Христя Филипів, Марта Крамарчук та Надя Олесницька, виконуючи фортепіянові соля, а Марія Миколенко та Аня Слюсарчук захоплювали присутніх грою на скрипці, при фортепіяновому супроводі Марії Лончини. Всі музичні точки були виконані вдало, а над їх підготовкою трудились пані: Ірина Решетилович, Марія Віханська, Лідія Соя, Марта Тарнавська, як рівнож і дир. Богдан Сарамаґа.

Атракцією вечора були українські народні танки, що належали всеціло керівництву панни Йоганни фон Драґінда, а на які зложились виступи Українського Танцювального Ансамблю в Дітройті та Гуртка Юначок Осередку СУМА ім. „Київ".

В програму вечора включені були також і наші найменші, а саме дітвора Садочка Рідної Школи, під керівництвом пані Ірини Тарнавської, що віддеклямували „Ми є діти українські".

Миле враження на присутніх залишив балетний виступ Дзвіні Макар, яка виконала сольовий танок „Безжурна гра", муз. Шостаковича.

Учениця Школи Українознавства, Марія Миколенко, віддеклямувала з чуттям поему „Вільній землі Вашинґтона", місцевого поета Веретенченка, а Зеня Пришляк в чудовій поемі о. А. Труха „В соту річницю Тараса Шевченка", віддала належну шану нашому національному пророкові.

Велика кількість присутніх, що виповнили простору Авдиторію Української Вищої Школи, нагороджувала виконавців рясними оплесками за їхні виступи, оцінюючи їхню жертвенну працю в ділянці плекання та пропаґування української культури.

Вечір зробив надзвичайно миле враження на всіх присутніх, які з вдоволенням опускали залю. Він був також заохотою для нашої молоді до дальших виступів на сцені. Треба сподіватись, що успішно проведений вечір буде заохотою для Управи Відділу і в майбутньому докладатиме зусиль, щоб того рода імпрези включати в свої пляни праці.

Іван Панчак

З діяльности Відділу УККА у Філядельфії

18-го листопада відбулися Загальні Збори філядельфійського Відділу УККА, при співучасті зібраного громадянства та представників різних суспільно - політичних угрупувань. Новообрана Управа оформилась в такому складі: Екзекутива Відділу: голова — д-р В. Галан, 1. заступник голови — дир. І. Поритко, 2. заст. гол. — д-р Ю. Мачук, 3. заст. гол. — д-р Я. Бернадин, секретар — інж. Ю. Гончаренко, скарбник — інж. М. Нич, орг. реф. — інж. Т. Тещук, імпр. реф. — О. Татунчак, реф. УНФонду — інж. Р. Кравців, реф. інфор. — проф. І. Струк, реф. зовн. зв'язків — д-р Б. Гнатюк, реф. шкіл. — д-р Ю Мачук, прес. реф. — інж. О. Білик, реф. молоді — Ю. Савчак. Члени Екзекутиви: Дм. Василащук, інж. І. Лисянський, д-р І. Скальчук і В. Дупіряк. До Контрольної Комісії обрано: голова — пані О. Штогрин, заст. гол. — інж. І. Черник, секретар — дир. О. Зілінський, члени: інж. С. Процик, Л. Семчук, мгр Т. Кульчицький, інж. Б. Гасюк. Товариський Суд очолили: голова — д-р М. Рибак, зост. гол. — М. Алексевич, секретар — проф. М. Остапяк, члени: П. Генґало, дир. І. Шаран, інж. І Рубель, О. Кусень, інж. Б. Кульчицький, О. Петрович. Крім цього вибрано Комісію УНФонду в особах: інж. Р. Кравців, д-р Я. Бернадин, інж. І. Черник, д-р І. Скальчук і дир. І. Поритко.

Дружньо - патріотична атмосфера, яка панувала між численно зібраними учасниками на Загальних Зборах Відділу, створила щирі взаємовідносини між членами нововобраної Управи, а це дає запоруку успішної праці філядельфійського Відділу УККА в наступній каденції.

Дня 25 листопада відбулися у нас громадські Збори УККА, на яких роздано почесні грамоти заавансованим платникам УНФонду. У Філядельфії їх число перейшло три сотні. Під час Зборів промовляли голова Централі УККА проф. Л. Добрянський і дир. канцелярії п. В. Мудрий. Оба промовці відкрито висловлювали своє невдоволення з існуючих обставин, які гальмують і так нелегку працю УККА. На зовнішньому відтинку треба поборювати шкідливу непередрішенську політику державного департаменту і сконцентровану акцію московських імперіялістів різних мастей проти українських самостійницьких аспірацій. На внутрішньому відтинку помітне збайдужіння української спільноти до своїх національних обов'язків, особливо у відношенні до УНФонду, який являється рушійним фактором діяльности УККА.

При цій точці почулося багато гірких слів докору місцевих платників УНФонду в сторону більших центрів українського скупчення на терені ЗДА, які залишаються далеко позаду у своїх громадських зобов'язаннях. Таке байдуже ставлення діє некорисно на совісних платників УНфонду, тому про ці справи ми повинні говорити одверто на Зборах поодиноких Відділів УККА і порушувати їх частіше на сторінках нашої преси.

На першому засіданні новообраної Управи філядельфійського Відділу УККА обговорено цілий ряд актуальних проблем і накреслено плян праці Відділу на чергову каденцію. Без уваги на успішну збірку на УНФонд у Філядельфії, яка вже два роки під ряд займає перше місце на цьому терені, а тепер веде перед у збірці на пам'ятник Шевченка у Вашинґтоні (сума вже перейшла 16 тисяч). Управа Відділу рішила посилити ще більше збіркову акцію в крузі свого діяння, анґажуючи до цього діла актив нашої патріотичної молоді.

Треба відмітити, що українська Громада у Філядельфії вже довгі роки плекає консолідаційні взаємовідносини, які яскраво віддзеркалюються в усіх ділянках праці місцевого Відділу УККА, і це є власне одна з причин дотеперішнього успіху. Віримо, що такий стан існуватиме і в майбутньому, а це дає запоруку на ще більшу активність нашої громади, в напрямі допомоги визволенню поневоленої України.

О. Білик

Клівленд генералові Капустянському у 80-річчя його життя

Ознакою високої культури кожного народу є його увага і маніфестована пошана до тих своїх земляків, що труди усього свойого життя присвячують боротьбі за вільне і добробутнє життя свого народу.

З тими думками Відділи ОДВУ й УЗХ в Клівленді та запрошені ними гості, відзначували 25. листопада 80-річчя життя генерал - полковника Миколи Капустянського. У великій залі Українського Народного Дому, в повені світла з великих жирандолів, за заставленими столами, засіли поважні репрезентанти українських та канадійських організацій та визначні особи української громади Клівленду. Над головним столом на стіні домінувала маєстатична композиція декорації з державним і націоналістичним емблемами та з великим портретом стоячої постави генерала-Ювілята в мундирі генерала українських збройних сил. У стіп портрету пані з Українського Золотого Хреста на початку вечора примістили велику китицю чудових квітів.

Вечір відкрив голова Ювілейного Комітету д-р Дмитро Павлишин, представив почесного господаря вечора проф. Ол. Грановського і тостмайстра проф. М. Папа, якому й передав ведення програми.

Пішли мистецькі продукції. Хор „Дніпро" в прекрасній тоді формі, не хотів того вечора поступитись своїм найбільш удатним концертам і кинув добірній громаді кілька високоестетичних зразків української музично - вокальної творчости. Хор, його диригент п. Евген Садовський і акомпаніятор п-ні Марія Грушкевичева зібрали за те палкі та заслужені оплески. В ідеальній тиші, в якій лунав лиш голос проф. Грановського, святочна громада прослухала його власну, вищого мистецького ступня, поему, зложену в шану ген. Капустянському в його 80-річчя. За хвилю люблена наша клівлендська деклиматорка п-ні Володимира Кавка кинула уважним слухачам симпатичний рецитаційний монтаж. — А далі знов „Дніпро" з палким диригентом і милою акомпаніяторкою. І знов рясні оплески, яких найбільшу силу викликав соліст у „Зозулі" п. Оришкевич. Не обійшлося, очевидно, без наддатків. Не дивно, що канадійські гості зараз почали обмірковувати запрошення тих соловейків до Торонта, а проф. Грановський підвівся зі словом виїмкового признання для хору. — Якби у відповідь тим добрим настроям прочитано від Ювілята надіслане з Европи слово щирої подяки святочній громаді за пам'ять і уважність до нього та із з'ясуванням тих його ідеалістичних стремлінь, для яких посвячував і завжди посвячуватиме всі свої труди.

Тостмайстер проф. Пап пояснив, що вся ця шана, що її віддається ген. Капустянському, спливає теж на всіх б. учасників визвольних змагань, з якими був Ювілят і які були з ним. Спонтанні оплески засвідчили як на місці була проголошена думка тостмайстра.

Бувший підкомандний генерала, о. прот. Семен Іващенко поблагословив, щойно тепер безшелестно рознесену меткими панями і їх донями, добру поживу, при якій за допомогою тостмайстра пізнавалися присутні. Вачилося там президію Центр. Управи ОДВУ, голову Гол. Управи УЗХ, голову Гол. Управи Зарева, представників комбатантських організацій ОбВУА, ІД — УНА, УПА обох формацій представників НТШ, Союзу Українок, СВУ, Т-ва Сприяння УНР, Т-ва Рідна Школа, Пласту і найчисленнішу репрезентацію УНС на чолі з заступником голови Головного Уряду інж. Ст. Куропасем, головним радним Дм. Шмаґалою та з директором Канцелярії УНС в Канаді Б. Зоричем. Звеличали цей ювілейний вечір своєю участю члени Краєвої Екзекутиви УНО й Стрілецької Громади в Канаді.

Приємним заскоченням для ювілейних гостей був привіт зложений делеґатом від того ж дня відбутої. Ювілейної Зустрічі — Конференції б. членів Української Військової Організації, інж. Ю. Дачишином. Очевидно, що й всі учасники тої Зустрічі УВО прийшли вшанувати 80-річчя найстаршого віком свойого Побратима ген. Миколи Капустянського.

Між численними усними й письмовими привітами для ювілею першими були листові привіти від генералів Садовського й Вишнівського, які через недиспозицію не змогли на той ювілейней бенкет з'явитися особисто.

Тост за здоров'я Генерала був попереджений словом Миколи Бігуна про постать генерала в його діяннях до сьогоднішнього дня та про значення цього Ювілейного Вечора.

Не мало захоплення приявним дало повідомлення тостмайстра проф. Папа, про останні вісті з Европи, які подають, що Українська Національна Рада прийняла таку плятформу, яка вможливила інж. Бойдуникові прийняти пост голови Української Національної Ради та яка дає вже можливості всім самостійницьким течіям включитися в її праці.

Офіційну частину ювілейного бенкету закінчено, гості подалися на спочинок, а частина молоді залишилася ще, щоб на часочок „дати духа закаблукам".

М. Б.

Короткі Вістки

● **Престиж Індії** сильно впав в очах японців внаслідку війни Індії проти колоній Португалії. Всі японці призналоть, що ці портуґальські колонії на території Індійського півострова були несправедливістю супроти Індії, але всі вони засуджують вжиття збройної сили у тому конфлікті. За одностайним висновком японської преси, за винятком тільки комуністичної, Неру втратив моральне право виступати в майбутньому як медіятор в міжнародних суперечках.

● **Верховний Совет в Москві** уневажнив всі, видані від 1924 року закони, за якими 38 міст, каналів, великих фабричних закладів і установ в СССР названо було іменем Сталіна.

● **Данія** оприлюднила без ніяких своїх коментарів совєтську ноту з погрозою, що СССР „вживе потрібних протизаходів", якщо Данія погодиться на спільне з Західньою Німеччиною командування окремими морсько - суходільними з'єднаннями для оборони Балтійського обширу. Данія вже зробила це, знехтувавши совєтський шантаж.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Українська Вільна Академія Наук у ЗДА** влаштовує наукову конференцію Комісії для вивчення пореволюційної України і Совєтського Союзу на тему „Національне питання в СССР на XXII з'їзді Партії". З доповідями виступлять: Юрій Лавріненко — „Національна програма Хрущова на тлі 85-ліття Емського указу царя Олександра Другого". Гаріп Султан — „Становище в тюрко-мусульманських республіках СССР за матеріялами XXII з'їзду КПСС". Антон Адамович — „Русифікація, як прояв національної політики на Білорусі". Рудольф Пакалус — „Національна опозиція в уряді й компартії Латвії", Всеволод Голубничий — „Ревізія марксо-ленінської теорії національного питання в новій партійній програмі". Конференція відбудеться в суботу 30 грудня 1961 р. о 5 год. 30 хв. дня в будинку Академії: 206 Вест 100 вул. Ню Йорк.

---

†

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів та Знайомих, що в неділю, 24-го грудня 1961 р. помер у Брукліні наш Найдорожчий

МУЖ і БАТЬКО

бл. п. ДМИТРО КАПЕЛЮХ

ПОХОРОН — відбудеться в П'ЯТНИЦЮ, 29-го ГРУДНЯ 1961 року, в год. 8:30 рано, з пох. заведення McMannis Funeral Home, 2001 Flatbush Avenue, Brooklyn, N. Y., до української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, де в год. 10:00 рано буде відправлена Заупокійна Служба Божа, й опісля на цвинтар св. Івана.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

МАРІЯ з ГРЕЧУХІВ — дружина
АННА — дочка
ВІЛЬЯМ — син

☦

У глибокому смутку сповіщаємо Рідних, Приятелів, Знайомих і Українське Громадянство, що минулого четверга, 21-го грудня 1961 року помер, після короткої і важкої недуги, наш Невіджалуваний

МУЖ і БАТЬКО

сл. п. МИКОЛА БУТОВИЧ

Похорон відбувся в суботу, 23-го грудня 1961 року, з похоронного заведення П. Яреми в Ню Йорку до церкви і на цвинтар Осередку Української Православної Церкви в Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Горем прибиті:

ТЕТЯНА — дружина
МИКОЛА і АРКА — діти

☦

Членам ОбВУА та всьому Українському Громадянству подаємо сумну вістку, що дня 19-го грудня цього року, помер нагло від удару серця, в своєму помешканні в Ню Йорку, на 62-му році життя,

св. п. інж. Степан БЕЗЛЮДА

б. учасник визвольної боротьби України в лавах Дієвої Армії Української Народньої Республіки; член Нюйоркського Відділу ОбВУА.

Покійний народився 27-го грудня 1899 р. в селі Требухів, Остерського повіту на Чернігівщині.

Панахида була відслужена в похоронному домі П. Яреми, в понеділок, дня 25-го ц. м., а Похорон відбувся у вівторок, 26-го ц. м., на вояцький православний цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА ВІДДІЛУ ОбВУА НЮ ЙОРК

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого і Невіджалуваного

бл. п. д-ра **БОГДАНА КАРПЕВИЧА**

зложили — $30.00 на Наукове Товариство ім. Шевченка

Родина САНОЦЬКИХ і КУЧЕРСЬКИХ

ПОВІДОМЛЕННЯ ЧЛЕНАМ І ВІДДІЛАМ УНСОЮЗУ

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів,

не пізніше, як вполудне 29-го грудня 1961 року.

Гроші прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1961 рік. З уваги на це закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу, зокрема ті, які часто спізняються з висилкою вкладок, вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше, як у П'ЯТНИЦЮ, 29-го ГРУДНЯ 1961 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному і конвенційному звітах.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

Найкращим ДАРУНКОМ ПІД ЯЛИНКУ — є — СТУДІЙНА (КОЛЕДЖОВА) ГРАМОТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, яка запевнить їм високі студії — ключ до щасливого життя. Ця грамота забезпечує дітей і вас. Якщоб вас не стало діти будуть зовсім звільнені від вкладок.

TOWN HALL
123 W. 43rd STREET
NEW YORK
30-го ГРУДНЯ 1961 р.
Початок: год. 8:30 вечора

КОНЦЕРТ

Українського Хору „ДУМКА" в Ню Йорку

диригент: Іван ЗАДОРОЖНИЙ

при співучасти Марти КОБРИН-КОКОЛЬСЬКОЇ, сопрано (New York City Opera)

Фортепіяновий супровід: Роман СТЕЦУРА.

КВИТКИ в передпродажу в книгарнях: „АРКА", „ЕКО", „СУРМА" і в касі ТАВН ГОЛЛ.

В ПРОГРАМІ:
Коляди
Колядки
Щедрівки

Вісті з Каліфорнії

10 літ парафії св. Андрія в Лос Анджелесі

Перше десятиріччя існування парафії св. Андрія Первозванного в Лос Анджелесі відсвятковано 17-го грудня Архиєрейською Службою Божою Владики Митрополита Іоана, який спеціяльно прибув до Каліфорнії з приводу ювілею парафії. Владиці сослужили настоятель парафії о. Ананій Мірощенко та о. Олександер Кондратів з Арізони. Невеличка церква була переповнена віруючими. Хор під дир. Дм. Якубенка виконав також „Почаївську Божу Матір" (солісти: М. Злиденний і пані Бонард), що зробило надзвичайне враження на присутніх, переносячи їх думками в ті часи, про які так переконливо говорив Владика Іоан у своїй проповіді — часи довголітньої боротьби українського народу за своє існування як окремої нації.

По полудні того ж дня в залі УКОсередку відбувся святочний обід з участю 300 українців всіх церков і віровизнань. Численні промовці вітали Митрополита від імени різних установ, організацій Лос Анджелесу і від прав. громади Сан Дієго, як також св.-андріївської громади та її провідників з десятиліттям діяльности на Славу Божу та на добро українського народу. Парафіяльна редакційна колегія вручила Владиці подарунок — святочне число свого парафіяльного пресового органу „Наше Слово".

Після щирого слова подяки за прийняття, Владика Іоан у своїй промові особливо зупинився на питанні плекання нашої національної єдности в чужині, підкреслив особливий сантимент до т. зв. „молодих" ювілеїв, бо лише 10-літній цієї парафії, і висловив побажання, щоб їх було побільше, цих „молодих", бо вони — доказ нашого росту. Окремо звернув увагу Митрополит на факт побудови Церкви - Пам'ятника в Бавнд Бруку — символу нашої невмирущости й пам'яті про наші жертви.

Художня частина свята пройшла на високому мистецькому рівні: Дві пісні співав церковний хор, кілька пісень виконала вперше на каліфорнійській сцені Антоніна Лисенко, артистка - співачка, яка своїм чудовим голосом полонила слухачів, а своїм наміром переїхати з Арізони в Каліфорнію на постійне, викликала радість у всіх. Композитор Гр. Китастий своєю „Піснею про Сагайдачного" та власною композицією на слова Калюжної „Нагадай, бандуро!" викликав загальне захоплення. Як завжди, гарно грав на піяно молодий віртуоз Вірко Балей. Поезії „Молитва українця" та „Новорічні думки" прочитав їх автор. Ще довго після офіційного закінчення свята Владика Митрополит не зміг піти на заслужений відпочинок, задовольняючи бажання численних присутніх, які ділилися своїми думками, болями і радощами з найвищим ієрархом Української Православної Церкви в ЗДА.

Відзначили 50-річчя В. Ємця

16 грудня 1961 р. в залі УКО в Лос Анджелесі в присутності 35 осіб відзначено 50-ліття мистецької діяльности відомого кобзаря проф. Василя Ємця. Вечір відбувся з рамени Українського Літературно - Мистецького Об'єднання Каліф., голова — проф. В. Гаєвський. Доповідь про життєвий і мистецький шлях ювілята виголосив п. Іван Діденко. В художній частині вечора виступив із власною поезією на кобзарську тему п. А. Юриняк. Вірші І. Діденка, присвячені Ювілятові, читав сам автор та його донечка Настуня. Поезії „Кобза" прочитав її автор І. О. На піяно грав Вірко Балей. Д-р А. Вусик прочитав численні привітальні листи і телеграми на адресу ювілята, що наспіли з різних міст Америки та з-за кордону. Склали привітання також відділи установ і організацій Лос Анджелесу: УКО, УНСоюз та інш. Особисте привітання склав п. Шумський, як також представник молодшого покоління кобзарів маестро Вол. Божик, а його побратим по Капелі Бандуристів комп. Гр. Китастий, хоч ще й не цілком видужав після тяжкої операції, своєю присутністю також вшанував Ювілята. Дякуючи за влаштування ювілейного вечора, п. В. Ємець жалував, що з причини фізичного стану не може виступити з грою на новозбудованій ним бандурі, лише оповів історію створення останньої його композиції („В горах України"), яку заграно на тейпрекордері.

За превентивну війну проти Москви

Каліфорнійська Школа Антикомунізму продовжує свою діяльність. 14-го грудня говорив на тему боротьби з комунізмом відомий правник д-р Лойд Врайт Ст., який, як ніхто й ніколи, висловився за найрадикальніщі заходи проти червоної Москви, сказавши дослівно:

„Я — за превентивну війну. Я думаю, американський нарід тепер теж такої думки. Я сказав би москалям залишити Балкани до відповідного терміну. Якщо б вони цього не зробили, я б почав проти них війну".

Те саме й про Кастра: „Ми мусимо дати Кастрові реченець залишити Кубу, і якщо він того не зробить, ми мусимо зайти туди".

Будують нову церкву

Уже закінчена основна частина робіт нової церкви св. Володимирівської православної громади в Лос Анджелесі при вулиці Мельроз (настоятель — о. Петро Маєвський), тобто, на тій же площі, де до цього часу Служби Божі відбувалися в капличці, використовуючи також тимчасово пристосовану для церковних відправ звичайну залю. Нова церква з дерева і в українському стилі буде прикрашена мистецьки виконаними вітражами.

Іван Овечко

Нова Станиця Спілки Української Молоді в Бостоні, Масс.

Неділя, 19-го листопада лишиться в пам'яті Бостонської Громади на довгі роки.

Кожна організація, що має перед собою плян праці та поширення своїх рядів, для будучности, щоб це все виконати, мусить мати і свою домівку, в котрій можна б створити народну кузню, де будуть кувати кращу долю для себе і своїх дітей, яких треба за всяку ціну придержати при свойому народі.

Тут наша молодь скоро може винародовитися, коли не буде де зійтися і забавитися. Провід СУМА розробляє пляни праці над поширенням свідомости в рядах своїх членів. Я вірю, що коли вірно будуть учитися любити Україну, то вони будуть і добрими американськими громадянами, бо і Америка не заставляє нікого вирікатись свого походження.

Новокуплений дім є в добрім стані в гарнім положенню, в сусідстві найбільшого бостонського зоологічного городу — Френклін Парку.

Перед полуднем біля сумівського дому зібралися сотки цікавих українських громадян, не бракувало і американців, котрі цікавилися цією церемонією. Сумівська молодь юнаки і юначки, явилися на заклик свого провідника інж. Федорова. Випростувалися на струнко і віддали пошану прапорам, американському синьо - жовтому, на команду подались до прибраної залі, де був престіл з Розп'ятим Хрестом, а по боках свічки.

До молитовного чину посвячення Дому, станули два католицькі священики, о. В. Козоріз, парох церкви св. Юра, і о. Е. Шараневич, парох церкви Найсолодшого Серця Ісусового. До почесної сторожі станули юнаки і юначки СУМа. Залунали молитви до Всевишнього Бога, щоб він допоміг, об'єднатись для добра свого народу всім українцям на чужині, щоби цей Дім був гордістю української молоді, на славу Бога і України. Співав хор під управою пані Гелен Гейер. о. Е. Шараневич виголосив промову про значення цього дому та покладав надію, що в цім своїм домі молоді сумівці будуть учитися, як любити Бога, сповняти його заповіди, і гартувати свої серця для праці в користь поневоленого нашого народу.

По скінченню релігійної частини, всі присутні удались до залі української православної громади св. Андрія на Бенкет. Заля не могла всіх помістити, бо аранжери свята не сподівалися стільких гостей.

Столи угиналися від страв, що їх підготовили наші господині, і коли 500 осіб засіли при столах, голова СУМА В. Возьний відкрив Бенкет і попросив пароха української православної громади ім. св. Андрія, о. І. Данилевича перевести молитву.

Коли столи звільнилися від смачних потрав, предсідник свята покликав голову Відд. УКК О. Щудлюка на тостмайстра святочної програми.

Програма була багата, і треба було її скорочувати. Тому я бажаю вибачення, як когось не зі злої волі опущу. Промовляв голова сумівського руху з Ню Йорку. Говорили представники СУМА із сусідніх стейтів та представники міста Бостону. Гол. радний УНСоюзу Микола Давискиба передав привіт від Екзекутиви УНСоюзу українською мовою, а гол. радна панна А. Чопик англійською мовою та інші.

В мистецькій програмі виступали: Мандолінова оркестра, Відд. Ю. СУМА під керівництвом М. Каліченка і виконала „Думи мої думи мої" — музика М. Гайворонського, і „Амеріка бютіфул", український церковний хор під проводом пані Г. Гейер проспівав в'язанку народних пісень. Танцювальні групи з Гартфорду і Віліментик, Конн., відтанцювали народні танки.

Станиця Пласту в Бостоні збагатила програму своїм виступом під проводом М. Франківського. Молодь з Бостону танцювала.

Мішаний хор української прав. церкви св. Андрія, під керівництвом проф. Хоцького виконав кілька пісень, а жіночий хор укр. прав. церкви також виступав, грала і Мандолінова оркестра СУМА. Всі мистецькі точки виконані добре.

Кінцеве слово і подяку виголосив голова свята О. Щудлюк. Закінчено свято співом нашого національного гимну.

М. Давискиба

Пам'яті героя бою під Мотовилівкою

Сотник Черник, сотенний командант кулеметної сотні Корпусу Січових Стрільців. Йому було доручено боронити за всяку ціну станцію Мотовилівка від добровольців російсько - московських військ, висланих гетьманським урядом з Києва проти військ УНР, що наступали на Київ в листопаді 1918 року.

Сотник Черник, відважний, великий патріот України, цілим корпусом улюблений старшина, виконав сумлінно своє бойове завдання під Мотовилівкою.

Коли впали від ворожих багнетів його кулеметники, він взяв сам в свої руки кулемет і нищив безпощадно ворога, аж поки теж сам не впав від ворожих багнетів. І бл. пам'яті сотник Черник, накладаючи явно тоді своїм життям, причинився до задержання сильного ворожого війська перед ст. Мотовилівкою аж до приходу головного ядра військ УНР з Корпусу Січових Стрільців та інших військових формацій.

Сотник Федь Черник впав під Мотовилівкою 18-го листопада 1918 р. Завдяки геройському вчинкові сотника Черника, — гетьманське російсько - офіцерське елітне військо було військом УНР цілковито розбите. Під Мотовилівкою була вирішена доля тодішнього гетьмана та його влади, що намагалися привернути Україну до „єдиної неподільної Росії".

Сотника Черника як і інших тодішніх героїв, що впали за Київ, за Україну, з участю десятків тисяч української людности міста Києва та війська УНР поховано в Києві.

Іван Островерщенко

Сотник УНР, учасник бою під Мотовилівкою

Феноменальний голос

Перед нами якісно видана фірмою „Мультитон" в студії „Тру Тон", довгограйна грамофонна платівка українських клясичних романсів, оперових арій і народних пісень. На обкладинці читаємо: „Докія Цапко, співає українські пісні як сопрано і тенор".

З деяким здивуванням ставимо платівку у фонограф, і слухаємо. Перед нашим слухом, як у калейдоскопі, чергуються чудові ліричні, любовні, сумні з тугою за чимсь кращим клясичні романси, глибокі своїм трагізмом оперової арії, часом іскристі у своїй веселості, а часом пройняті серпанком суму українські народні пісні.

Голос у співачки — блискуче, з широкою скалею відтінків, рідкісне сопрано спінто, що включає в себе якості ліричного, драматичного, меццо сопран, і контральто.

Артистичне виконання вражає глибиною емоцій, і наелектризовує слухача. Але здивуванню нашому не було меж, коли з фонографа залунав чудовий, шляхетного тембру, тенор співачки, що виконував добре знану тенорову пісню „Дивлюсь я на небо" і арію Петра з опери „Наталка Полтавка" — „Сонце низенько". Тяжко було повірити, що співачка, яка перед тим виконувала кольоратурну неаполітанську пісню, де показала вийняткову майстерність, співає у якості справжнього, з мужеським звучанням, лірико - драматичного тенора.

В інформації про співачку, надрукованій на плиті, читаємо: „Докія Цапко, добре знана українська оперова співачка, народилася на півдні України, і унаслідувала темперамент і широту українських степів в своєму артистичному таланті. Після закінчення студій в Київській консерваторії, співала головні ролі в операх Верді, Пуччіні, Лисенка, Чайковського і т. д. в багатьох театрах Европи. Прибувши недавно з Бразилії, де вона зорганізувала Оперовий Центр, і інсценізувала багато оперових фестивалів, вона вибрала місцем свого осідку Ню Йорк. Характеристичними рисами її голосу є широкий діяпазон від сопрано до тенора і глибоке артистичне багатство нюансів.

Ця чудова грамофонна плита може стати гарним Різдвяним або Новорічним подарунком, і хотілося б побажати, щоб вона опинилася в кожній українській хаті, де люблять і цінять мистецтво співу.

І. Ладуницький

ПАРИЗЬКИЙ „ЛЕ МОНД" ПРО ЦЕРКВУ ТА НАЦІОНАЛІЗМ В СССР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

керують литовці, вони турбуються власною долею. Багатства нашої малої країни не експортуються (тобто не висилаються потягами на Росію — ЛП), доки незадоволені наші власні потреби"...

Філіп Бен приходить до узагальнюючого висновку, що в різних республіках СССР наростає „місцевий" націоналізм. Як головну причину цього явища французький журналіст подає „децентралізацію економіки в СССР".

Ми сказали б, що ця причина, хоч і яка важлива, є лише побічною: ніхто в наш вік не може перекреслити тисячолітньої історії різних народів, у тому числі й на території СССР. Розпадаються не лише штучно створювані колись імперії; усамостійнюються не лише колись покірні члени Коммонвелту; навіть добровільно створена Об'єднана Арабська Республіка розпалась під тиском націоналістичних стремлінь народів, які воліють іти на економічні жертви заради національної свободи.

А все ж свідчення Філіпа Бена — цінні й важливі, бо вони показують, який дужий опір ставлять народи СССР русифікаційній політиці туполобої „матушки Москви". До речі, такі статті в „Ле Монді" — явище рідкісне. Л. П.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Данько Осип і Мирослав Лабунька: Річник української бібліографії 1957. Українська Вільна Академія Наук у ЗДА. Книгознавча Секція. Передмова В. Міяковського. Загальна редакція Вол. Дорошенка. Ню Йорк 1960. 288 назв. 64 стор.

Видання цього „річника української бібліографії 1957" — справжня подія в реєстрації українського друкованого слова в діяспорі. Бо хоч маємо такі видання, як Ukrainica і Slavica Canadiana, то вони не охоплюють всіх видань українців у вільному світі. Власне тому, що це перша спроба охопити цілість української бібліографії поза межами України, вона має велике наукове й практичне значення. Автори задали собі великого труду, щоб зібрати й описати згадані видання й поділили свій матеріял на дві частини: 1. Книжки й брошури (наперед українські, опісля іншомовні). 2. Журнали й газети, що почали виходити в 1957 р. В кінці книжки подано показники: назв публікацій і предметний показник. Крім цього поміщено заклик до видавців і авторів в справі пересилання видань і друків на адреси українських і не-українських бібліотек. — В цілому бібліографія Данька й Лабуньки цінний вклад в українську науку. Не вважаючи на деякі пропуски (до речі, зовсім зрозумілі в даних умовинах) їхня праця зразкова з методологічного погляду. Єдине, що можна побажати, це те, щоб чергові річники такої бібліографії появлялися точно кожного року й цим засвідчили серіозне ставлення до самої справи, і збоку авторів, і видавців.

О. Войценко

Винипег, Ман.

РОЗШУКИ

Аполонія ДИСАГА (дів. ім'я), замужна за Михаськом Стручинським, Скала Подільська, Україна, пошукує свою сестру ТЕКЛЮ ДИСАГА (дів. прізв.), зі села Сениківці, пов. Чортків. Якщо хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати до: Mrs. R. SCHWARZBACH 34 Nassau St., Elmont, N. Y. FL 2-7149

ТАРЗАН, ч. 4766. Брати запивають!

"SO!" TONY EXCLAIMED "I'M ACCUSED OF PLOTTING THE DEATH OF MY OWN BROTHER!"

JON FLUSHED WITH EMBARRASSMENT. "IT-IT'S NOT THAT, EXACTLY, I JUST-"

"NEVER MIND" SOOTHED TONY. "WE'VE ALL BEEN ON EDGE LATELY, BUT THERE'S NO HARD FEELINGS--LET'S DRINK TO IT"

— Так! — гукнув Тоні. — Мене оскаржують в тому, що я змовився вбити мого рідного брата!

Джан почервонів із збентеження. — Це не так точно, я тільки...

Нічого, — лагідніше сказав Тоні. — Всі ми були недавно роздратовані... Запиймо це.